

NEET Oranının Yoksulluk Üzerine Etkisi: Türkiye Örneğinde 2015–2023 Dönemi Dinamik Panel Veri Analizi

*Abdullah Selim Doğan**

Öz

Amaç: Bu çalışma, Türkiye’de ne eğitimde ne istihdamda ne de yetiştirmede olan (NEET) gençlerin oranındaki artışın yoksulluk üzerindeki etkisini incelemektedir. Araştırmanın özgün değeri, NEET ve yoksulluk arasındaki ilişkiyi, yoksulluğun süregelen doğasını dikkate alan dinamik bir ekonometrik modelle ve 2015–2023 dönemi bölgesel verileriyle analiz ederek literatüre ampirik bir katkı sunmasıdır.

Yöntem: Araştırmada, Türkiye’nin 26 İBBS-2 bölgesi için 2015-2023 dönemini kapsayan yıllık veriler kullanılmıştır. Veriler, TÜİK ve Eurostat veri bankalarından derlenmiştir. Değişkenler arasındaki dinamik etkileşimi ve yoksulluğun atalet etkisini (inertia) ölçmek amacıyla, ekonometrik analizlerde Stata 16 yazılımı kullanılarak Arellano-Bond (1991) dinamik panel veri tahmini (Difference-GMM) tekniği uygulanmıştır. Modelin geçerliliği Sargan aşın tanımlama testleri ve AR(1)/AR(2) otokorelasyon testleri ile teyit edilmiştir.

Temel Sonuçlar: Ekonometrik model bulguları, hem bir önceki dönemin yoksulluk oranının (katsayı: 0.08) hem de bir önceki dönemin NEET oranının (katsayı: 0.04) mevcut dönem yoksulluğu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, yoksulluğun güçlü bir süreklilik sergilediğini ve NEET statüsünün yoksulluk üzerindeki etkisinin gecikmeli olarak ortaya çıktığını kanıtlamaktadır.

Araştırma ve Uygulama için Öneriler: Bulgular, NEET sorunuyla mücadelenin yoksullukla mücadelenin ayrılmaz bir parçası olduğunu göstermektedir. Gençleri NEET statüsüne iten yapısal sorunlara (eğitim-istihdam uyumsuzluğu, bölgesel eşitsizlikler) odaklanan, özellikle genç kadınların risklerini hedef alan, uzun vadeli ve bütüncül politikalara öncelik verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: NEET, Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olan Gençler, Yoksulluk, Dinamik Panel Veri Analizi, GMM

* Dr. Öğr. Üyesi, Yalova Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Yalova, Türkiye, aselim.dogan@yalova.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-3844-3280

Abstract

Purpose: The current study examines the impact of the increase in the rate of young people not in education, employment, or training (NEET) on poverty in Turkey. The originality of the study lies in providing an empirical contribution to the literature by analyzing the relationship between NEET and poverty using a dynamic econometric model that accounts for the persistent nature of poverty, utilizing regional data from the 2015–2023 period.

Method: In the study, annual data covering the 2015-2023 period for Turkey's 26 NUTS-2 regions were used. The data were compiled from TurkStat and Eurostat databases. To measure the dynamic interaction between variables and the inertia effect of poverty, the Arellano-Bond (1991) dynamic panel data estimation (Difference-GMM) technique was applied using Stata 16 software. The validity of the model was confirmed by Sargan over-identification tests and AR(1)/AR(2) autocorrelation tests.

Key Findings: Econometric model findings show that both the previous period's poverty rate (coefficient: 0.08) and the previous period's NEET rate (coefficient: 0.04) have a statistically significant and positive effect on current poverty. These findings prove that poverty exhibits strong persistence and that the impact of NEET status on poverty emerges with a lag.

Recommendations for Research and Practice: The findings demonstrate that combating the NEET problem is an integral part of the fight against poverty. It is recommended to prioritize long-term and holistic policies that focus on structural issues (education-employment mismatch, regional inequalities) pushing young people into NEET status, particularly targeting the risks faced by young women.

Keywords: NEET, Youth Not in Education or Employment, Poverty, Dynamic Panel Data Analysis, GMM

Giriş

Küresel işgücü piyasasının en kronik sorunlarından biri olan işsizlik, gelişmişlik düzeyinden bağımsız olarak tüm ülkelerin politika gündemlerinin merkezinde yer alan bir olgudur. Bu sorun, özellikle ülkelerin beşerî sermaye potansiyelini ve gelecekteki ekonomik dinamizmini temsil eden genç nüfus nezdinde daha kritik boyutlara ulaşmaktadır. Gençlerin eğitim süreçlerine entegre olamaması veya istihdam piyasasının dışında kalması, yalnızca bireysel bir sorun olmanın ötesinde, önemli sosyo-ekonomik maliyetler üreten toplumsal bir meseledir (Işık, 2019). Bu bağlamda, geleneksel işsizlik metriklerinin ötesine geçerek gençlerin işgücü piyasasından ve eğitim sisteminden kopukluğunu daha kapsamlı bir şekilde analiz etme imkânı sunan “ne eğitimde ne istihdamda ne de yetiştirmede olan gençler” (Not in Education, Employment, or Training - NEET) kavramı, son yıllarda akademik ve politik tartışmaların odağına yerleşmiştir (Furlong, 2006; Günay ve Yaylagülü, 2022).

NEET statüsü, gençlerin işgücü piyasasından ve insan sermayesi birikiminden kopukluğunu ifade eden çok boyutlu bir göstergedir (Şahin ve Boduroğlu, 2025). Bu durum, sadece işsiz gençleri değil, aynı zamanda iş aramaktan vazgeçmiş, umudunu yitirmiş (cesareti kırılmış), ailevi sorumluluklar, sağlık sorunları veya engellilik gibi nedenlerle işgücüne dâhil olamayan geniş ve heterojen bir kitleyi de kapsamaktadır (Işık,

2019; YADA Vakfı, 2021). Dolayısıyla NEET olgusu, gençlerin yaşadığı kırılganlıkları ve sosyal dışlanma risklerini anlamak için geleneksel genç işsizliği oranlarından daha bütüncül bir çerçeve sunmaktadır (Şahin ve Boduroğlu, 2025).

Türkiye, genç ve dinamik nüfus yapısına rağmen Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ülkeleri arasında en yüksek NEET oranlarına sahip ülke konumunu sürdürmektedir (OECD, 2025). OECD tarafından Eylül 2025'te yayımlanan güncel verilere göre, Türkiye'de 18-24 yaş grubundaki gençlerin %31,1'i ne eğitimde ne de istihdamda yer almaktadır; bu oran %13,8 olan OECD ortalamasının oldukça üzerindedir (OECD, 2025). Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2026 yılı başında yayımladığı işgücü göstergeleri ve güncel analizler, genç nüfustaki bu atıl kapasitenin yapısal bir sorun olarak devam ettiğini ve gençlerin işgücü piyasasına entegrasyonunun kısıtlı kaldığını teyit etmektedir (TÜİK, 2026). Bu yüksek oranlar, Türkiye'nin demografik fırsat penceresinden yeterince yararlanamadığına ve bu durumun sürdürülebilir kalkınma önünde ciddi bir engel teşkil ettiğine işaret etmektedir (UNDP, 2025).

Literatür, NEET durumu ile yoksulluk arasında güçlü ve iki yönlü bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır (Baykal, 2020; Kocakaya, 2023). Yoksulluk, gençlerin kaliteli eğitime erişimini ve işgücü piyasasına girişlerini engelleyerek NEET statüsüne düşmelerine neden olan temel bir risk faktörüdür. Tersine, NEET statüsünde geçirilen uzun süreler, gençlerin becerilerinin aşınmasına, iş tecrübesinden mahrum kalmalarına, gelecekteki kazanç potansiyellerinin düşmesine ve sosyal güvenlik sistemlerinin dışına itilmelerine yol açarak onları yoksulluğa karşı daha savunmasız hale getirmektedir (Lórinç ve ark., 2020). Türkiye özelinde yapılan bölgesel çalışmalar da genç işsizliği ile yoksulluk arasında çift yönlü bir nedensellik ilişkisi olduğunu, özellikle kadın genç işsizliğinden yoksulluğa doğru tek yönlü bir nedensellik bulunduğunu ampirik olarak göstermiştir (Bölükbaş, 2019).

Uluslararası literatür, NEET durumu ile yoksulluk arasındaki etkileşimi 'kısır döngü' ve 'yara izi etkisi' çerçevesinde kapsamlı bir şekilde ele almaktadır (Eurofound, 2021; Maguire, 2015). Yoksul hanehalklarından gelen gençlerin, beşerî sermaye yatırımlarındaki kısıtlar ve düşük sosyal sermaye nedeniyle NEET statüsüne düşme risklerinin çok daha yüksek olduğu ampirik olarak kanıtlanmıştır (Bynner ve Parsons, 2002; Schoon ve Lyons-Amos, 2017). Tersine, gençlik döneminde maruz kalınan NEET süreçlerinin, bireyin yaşamının ilerleyen dönemlerinde ücret düzeyinde kalıcı kayıplara, düşük istihdam edilebilirliğe ve dolayısıyla kronik yoksulluğa yol açtığı vurgulanmaktadır (Arulampalam, 2001; Garcillo ve ark., 2015; Gregg ve Tominey, 2005). Küresel ölçekte ise ILO (2022) ve OECD (2023) raporları, NEET durumunun sadece bireysel bir gelir kaybı değil, aynı zamanda sosyal dışlanma ve refah devleti üzerinde ciddi mali yükler oluşturan sistemik bir sorun olduğunu teyit etmektedir (Bruno ve ark., 2014; Karamessini ve ark., 2019).

Bu alandaki mevcut literatür, ilişkinin varlığını ve niteliğini büyük ölçüde ortaya koymuş olsa da Türkiye'nin yakın dönem verilerini kullanarak bu ilişkinin dinamik yapısını bölgesel düzeyde inceleyen çalışmalar sınırlıdır. Bu çalışma, tam da bu boşluğu doldurmayı hedeflemektedir. Araştırmanın temel amacı, Türkiye'de 2015-2023 döneminde NEET gençlerin oranındaki artışın yoksulluk üzerindeki etkisini,

yoksulluğun süregelen (atalet gösteren) doğasını ve etkilerin gecikmeli yapısını dikkate alan bir dinamik panel veri analizi yöntemiyle araştırmaktır. Analizin başlangıç yılı olarak 2015'in tercih edilmesinin temel nedeni, Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) işgücü ve gelir göstergelerinde 2014 yılında gerçekleştirdiği kapsamlı metodolojik revizyon sonrası oluşan yeni veri serisinin homojenliğini ve zaman içindeki karşılaştırılabilirliğini koruma gerekliliğidir.

NEET kavramından önce, 1980'ler ve 1990'larda Birleşik Krallık'ta bu grubu tanımlamak için "statü sıfır" (status zero) (Istance ve ark.,1994; Williamson, 1997) terimi kullanılmıştır. Bu terim, özellikle eğitim, istihdam veya staj sistemlerinin tamamen dışında kalarak "görünmez" hale gelen ve sosyal dışlanma riski taşıyan gençleri tanımlamak için akademik literatürde ele alınmıştır. Ancak, "statü sıfır" terimi, gençleri "hiçbir statüye sahip olmayan" veya "hiçbir yere gitmeyen" şeklinde etiketleyen aşırı olumsuz, damgalayıcı ve aşağılayıcı (pejorative) çağrışımları nedeniyle eleştirilmiştir. Bu olumsuz çağrışımlardan kaçınmak ve daha nötr, analitik bir çerçeve sunmak amacıyla, yerini "NEET" (Not in Education, Employment, or Training) kavramına bırakmıştır (Furlong, 2006).

NEET statüsündeki bu kitle için, işsizlere yönelik tasarlanmış olan aktif işgücü piyasası programları (mesleki eğitim kursları) genellikle sınırlı etkiye sahiptir. Zira bu politikalar, genellikle sadece 'aktif' işsizleri hedef almakta ve NEET'lerin farklı ihtiyaçlarını (motivasyon, psikososyal destek vb.) göz ardı etmektedir. Bu gençlerin istihdama dönüşü, sadece beceri eksikliğinden değil, aynı zamanda umutsuzluk ve motivasyon kaybı ('discouraged') gibi psikolojik faktörlerden ya da bakım sorumlulukları gibi yapısal engellerden kaynaklanmaktadır (Assmann ve Broschinski, 2021).

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ve Eurostat gibi uluslararası kuruluşlar tarafından kurumsal düzeyde benimsenen bu kavram; gençlerin işgücü piyasasında ve toplumsal yapıda karşılaştığı kırılganlıkları, atalet risklerini ve sosyal dışlanma süreçlerini analiz etmek amacıyla temel bir gösterge olarak yaygın biçimde kullanılmaktadır (ILO, 2013; Eurostat, 2025). Kavramın bu kurumlarca standardize edilmesi, gençliğin profilini sadece işsizlik verileri üzerinden değil, eğitim ve sosyal hayata katılım gibi daha geniş bir perspektiften izlemeyi mümkün kılmaktadır.). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), NEET kavramını "ne eğitimde ne de istihdamda olan gençler" (TÜİK, 2024b) şeklinde kullanarak, "İşsiz ve işgücüne dâhil olmayan genç nüfusta yer alıp aynı zamanda eğitime (örgün eğitim, yaygın eğitim, çıraklık eğitimi, kurs) devam etmeyen nüfus." olarak tanımlamaktadır (Tatar ve Öztürk, 2024).

Kavramsal tanımlardaki bu farklılıklar, istatistiksel ölçümlerde esas alınan yaş aralıklarına da yansımaktadır. NEET sayısı ve oranı ile ilgili olarak düzenli surette istatistik yayınlayan ulusal, bölgesel ve uluslararası kurumlar yaş aralığı bakımından farklı yaklaşımlar sergilemektedirler. ILO genellikle 15-24 yaş grubunu (ILO, 2022), OECD 18-24 yaş grubunu farklı alt kırılımlarla (15-19, 20-24, 25-29) (OECD, 2022), Eurostat ise 15-34 yaş grubunu (Eurostat, 2025) referans almaktadır. TÜİK ise paylaştığı istatistiklerde genellikle 15-24 yaş aralığını kullanılmaktadır (TÜİK, 2021).

İstatistiksel ölçümlerdeki bu yaklaşımlar, NEET kavramının geleneksel işsizlik tanımlarından hangi noktalarda ayrıştığının ve kapsamının ne şekilde genişlediğinin de netleştirilmesini gerektirmektedir. NEET kavramı genç işsizliğini kapsamakla birlikte, ondan daha geniş bir olguyu ifade eder. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) standartlarına göre bir gencin işsiz sayılabilmesi için üç temel kriteri aynı anda karşılaması gerekir: (a) “işsiz” olmak (yani, ücretli veya kendi hesabına istihdamda olmamak), (b) “işe başlamaya hazır olmak” (yani, referans döneminde bir iş fırsatı için mevcut olmak) ve (c) “iş aramak” (yani, yakın zamanda iş aramak için belirli adımlar atmış olmak) (ILO, 2013). NEET statüsü ise, bu “aktif iş arama” koşulunu sağlamayan, yani işgücü piyasasından kopuk olan “pasif” (inaktif) gençleri de kapsadığı için işsizlik tanımından daha geniştir.

Söz konusu geniş kapsamlı yapı, NEET kategorisi, kendi içinde homojen bir yapı sergilemez ve temel olarak iki alt gruba ayrılır (Carcillo ve ark., 2015). Bu ayrım çerçevesinde aktif NEET grubu, eğitimde olmayan ancak aktif olarak iş arayan ve işe başlamaya hazır olan gençleri kapsar. Bu grup, standart işsizlik tanımına girmektedir (Işık, 2019). Buna karşın, işgücü piyasasına entegrasyonu çok daha zor olan pasif (inaktif) NEET grubu ise hem eğitim sisteminin hem de iş arama süreçlerinin dışında kalan, işgücüne dahil kabul edilmeyen kesimi tanımlamaktadır (Işık, 2019). Pasif NEET’ler; hastalık, engellilik, bakım sorumlulukları (çocuk, yaşlı, hasta bakımı) gibi somut nedenlerle ya da umutsuzluk ve motivasyon kaybı gibi psikolojik faktörler neticesinde işgücü piyasasının tamamen dışında kalmışlardır (YADA Vakfı, 2021). Bu grup, kronik bir atalet sorunu yaratma potansiyeli taşıması nedeniyle politika müdahalelerinde öncelikli hedef olarak görülmektedir (Işık, 2019). Türkiye’de NEET gençler içinde pasif olanların oranının, aktif olanlara (işsizler) göre oldukça yüksek olması, sorunun yapısal derinliğine işaret etmektedir (Çakmak ve Yiğit, 2022).

Türkiye’de NEET Olgusunun Boyutları ve Belirleyicileri

Türkiye’de 15-24 yaş arası gençler arasında ne eğitimde ne istihdamda ne de yetiştirmede olanların (NEET) oranı, 2020 yılında %28,4 iken, bu oran 2021’de %24,7’ye, 2022’de %24,2’ye, 2023’te %22,5’e gerilemiş; 2024 yılında ise hafif bir artışla %22,9 seviyesine yükselmiştir (TÜİK, 2025). 12. Kalkınma Planı’nda bu oranın 2028 yılına kadar %20,3’e düşürülmesi hedeflenmektedir (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2023).

NEET olma durumu, tek bir nedene indirgenemeyecek kadar karmaşık ve çok faktörlü bir yapıya sahiptir. Literatürde öne çıkan temel belirleyiciler şu şekilde gruplanabilir:

Eğitim Sistemi ve İşgücü Piyasası Uyumsuzluğu: Türkiye’de gençlerin NEET statüsüne düşmesinin en temel yapısal nedenlerinden biri, eğitim sisteminin arz ettiği beceriler ile işgücü piyasasının talep ettiği nitelikler arasındaki derin uyumsuzluktur (Işık, 2019). Gençlerin iş tecrübesi eksikliği, iş arama becerilerinin ve sosyal ağlarının zayıflığı, okuldan işe geçiş süreçlerini zorlaştırmaktadır (EGİAD, 2024; Günay ve Yaylagülü, 2022). Yükseköğrenim mezunları arasında dahi yüksek olan NEET oranları, üniversite eğitiminin her zaman işsizliğe karşı bir güvence sağlamadığını ve “uyumsuz eşleşme” (overqualification) sorununun yaygınlığını göstermektedir (EGİAD, 2024; Tatar ve Öztürk, 2024).

Demografik ve Sosyo-Ekonomik Faktörler: Cinsiyet, Türkiye’de NEET statüsünün ve buna bağlı sosyo-ekonomik risklerin en temel belirleyici faktörü olarak öne çıkmaktadır. Ampirik literatür, Türkiye özelinde NEET havuzunun cinsiyet temelinde derin bir asimetri sergilediğini ve kadınların bu kategorideki baskın temsiliyetinin yapısal bir süreklilik arz ettiğini ortaya koymaktadır (Susanlı, 2016; Tasci ve Tansel, 2005). Kadınların NEET olma oranının erkeklere kıyasla belirgin şekilde yüksek seyretmesi, sadece ekonomik konjonktürle değil; hane içi bakım sorumlulukları, beşerî sermaye birikiminin önündeki engeller ve eğitimden istihdama geçiş süreçlerindeki kurumsal bariyerlerle doğrudan ilişkilidir (Dayıoğlu ve Kırdar, 2010). Söz konusu cinsiyet temelli ayrışma, kadınların işgücü piyasasının tamamen dışına itilmesine neden olarak bölgesel yoksulluk döngülerini ve sosyal dışlanma risklerini kronikleştiren en önemli unsurlardan biri olarak kabul edilmektedir (Susanlı, 2016).

Makroekonomik Koşullar: Literatür, makroekonomik koşulların NEET oranları üzerinde belirleyici bir etkisi olduğunu yönünde güçlü kanıtlar sunmaktadır. Özellikle 2008 küresel finansal krizi gibi ekonomik şoklar ve durgunluk dönemleri, genç istihdam olanaklarını daraltarak NEET oranlarını doğrudan artırmaktadır. Caroleo ve ark.(2020), Büyük Durgunluk (Great Recession) sonrası işgücü piyasasının elverişsiz koşullarının gençlerin NEET riskini artıran temel makro belirleyicilerden biri olduğunu göstermiştir. Benzer şekilde, Carcillo ve ark.(2015), krizin gençleri diğer tüm gruplardan daha sert vurduğunu ve krizden en çok etkilenen ülkelerde (İrlanda, İspanya ve Yunanistan gibi) NEET oranlarında 10 puanı aşan artışlar yaşandığını ortaya koymuştur. Bu tür küresel şoklar, gençlerin iş bulma ümidini yitirerek (discouraged) işgücü piyasasından tamamen çekilmelerine ve “pasif NEET” kategorisine dahil olmalarına da neden olmaktadır (ILO, 2010).

NEET ve Yoksulluk İlişkisi: Bir Kısır Döngü

NEET olgusu, yoksulluk ve sosyal dışlanma ile simbiyotik bir ilişki içindedir; her biri hem diğersinin nedeni hem de sonucudur (Baykal, 2020; Kocakaya, 2023). Bu ilişki, bireyleri ve aileleri içine hapseden, kırılması zor bir kısır döngü mekanizması işletir.

Yoksulluktan NEET Statüsüne: Düşük gelirli hanelerden gelen gençlerin NEET olma olasılığı önemli ölçüde daha yüksektir (Kocakaya, 2023). Yoksulluk; gençlerin kaliteli eğitime, beslenmeye ve sağlık hizmetlerine erişimini kısıtlar. Eğitim masraflarını karşılayamama, ailenin geçimine katkıda bulunmak için erken yaşta çalışmak zorunda kalma veya nitelsiz işlere girme gibi durumlar, gençleri eğitim sisteminin dışına iter. Bu durum, “eğitim yoksulluğu” olarak da adlandırılan ve gençlerin işgücü piyasasına girme yeteneklerini temelden etkileyen bir mahrumiyet yaratır (Maiorano ve Lese, 2024). Sonuç olarak yoksulluk, gençlerin beşerî sermaye birikimini engelleyerek onları NEET statüsüne sürükleyen birincil faktörlerden biri haline gelir.

NEET Statüsünden Yoksulluğa: Eğitim ve istihdam dışında kalmak, gençlerin ekonomik ve sosyal olarak marjinalleşmesine yol açar. NEET statüsünde geçirilen süre uzadıkça, gençlerin becerileri güncelliğini yitirir, iş arama motivasyonları düşer ve sosyal ağları zayıflar. Bu durum, gelecekteki iş bulma olanaklarını ve kazanç potansiyelini kalıcı olarak olumsuz etkileyen “yara izi etkileri”ne (scarring effects) neden olur

(Fabrizi ve Rocca, 2024). Ekonomik bağımsızlığını kazanamayan ve ailelerine bağımlı kalan gençler hem maddi yoksullukla hem de umutsuzluk, düşük benlik saygısı ve sosyal izolasyon gibi psikolojik sorunlarla yüzleşirler (Günay ve Yaylagülü, 2022; Turgut, 2023). Bu durum, bireysel düzeyde bir yoksulluk tuzağı yaratırken, toplumsal düzeyde ise verimlilik kaybı, sosyal yardım harcamalarında artış ve sosyal uyumun zayıflaması gibi makroekonomik maliyetler üretir (Bâlan, 2016; EĞİAD, 2024). Aktakke ve arkadaşları (2020) tarafından yapılan bir çalışmada, Türkiye’de NEET gençlerin maliyetinin GSYİH’nin %2,37 ile %3,16’sı arasında olduğu hesaplanmıştır, bu da sorunun ekonomik boyutunun ciddiyetini ortaya koymaktadır.

Türkiye özelinde yapılan bir çalışma (Bölükbaş, 2019), bölgeler düzeyinde toplam ve erkek genç işsizliği ile yoksulluk arasında çift yönlü nedensellik tespit ederken, kadın genç işsizliğinden yoksulluğa doğru tek yönlü bir nedensellik ilişkisi bulmuştur. Bu bulgu, toplumsal cinsiyet rolleri ile hane içi bakım yükümlülüklerinin genç kadınları işgücü piyasasının kalıcı olarak dışına ittiğini ve bu durumun bir ‘yoksulluk tuzağı’ yarattığını savunan geniş literatürle tam bir uyum içindedir (Dayıoğlu ve Kırdar, 2010; Susanlı, 2016). Dolayısıyla ulaşılan sonuçlar, özellikle kadınların ekonomik hayata katılımının önündeki kurumsal ve kültürel engelleri hedefleyen cinsiyete duyarlı müdahale stratejilerinin, bölgesel yoksulluk döngülerini kırmadaki kritik ve belirleyici rolünü ampirik düzeyde teyit etmektedir.

NEET olgusu ile yoksulluk ve genel ekonomik refah göstergeleri arasındaki ilişki, farklı ülke grupları için çeşitli ekonometrik yöntemlerle incelenmiştir. Literatürdeki çalışmaların önemli bir kısmı NEET’in bireysel belirleyicilerine odaklanırken, makro düzeyde refah ve yoksulluk ile olan karşılıklı etkileşimi irdeleyen araştırmalar da mevcuttur. Özellikle panel veri yöntemlerini kullanarak bu ilişkiyi zaman ve birim (ülke/bölge) boyutuyla birlikte ele alan öne çıkan çalışmalar ve temel bulguları Tablo 1’de özetlenmiştir.

Bu çalışmayı literatürdeki mevcut araştırmalardan ayıran temel nokta ise, değişkenler arasındaki ilişkiyi statik bir perspektifin ötesine taşıyarak, yoksulluğun zaman içindeki ataletini (inertia) ve NEET oranındaki artışın gecikmeli etkilerini Arellano-Bond dinamik panel veri analizi yöntemiyle test etmesidir. Literatürde genellikle eşanlı korelasyonlara odaklanılırken, bu çalışmada kullanılan dinamik model yapısı, yoksulluğun geçmiş dönemdeki düzeyinden ne ölçüde beslendiğini ayrıştırarak daha derinlikli bir analiz sunmaktadır. Aşağıdaki tablo, literatürde öne çıkan temel çalışmaları ve metodolojik olarak konumlandığı yeri özetlemektedir.

Tablo 1. NEET ve Yoksulluk İlişisini Ele Alan Seçilmiş Ampirik Çalışmalar

Yazar(lar) ve Yıl	Kapsam ve Yöntem	Kullanılan Temel Değişkenler (Yoksulluk/ Refah ile İlgili)	Temel Bulgular
Noh ve Lee (2017)	Güney Kore (Gençlik Paneli) / Panel Lojistik Regresyon	Hanehalkı yoksulluk statüsü, ebeveyn eğitim düzeyi	Hanehalkı yoksulluğunun, gençlerin NEET olma olasılığını artıran en önemli risk faktörlerinden biri olduğunu saptamıştır.
Bingöl (2020)	Kırılğan Beşli + Rusya / Panel Veri Analizi (Sabit Etkiler)	Kişi başı GSYİH, İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	İnsani gelişme endeksindeki (refah) artışın NEET oranını artırdığı (şaşırtıcı bir bulgu), kişi başı GSYİH artışının ise NEET'i azalttığı bulunmuştur.
Amendola (2022)	40 OECD Ülkesi / Ekolojik Çalışma (Lineer Karma Model)	Yoksulluk oranı (Poverty rate), GSYİH, sosyal harcamalar	Yoksulluk oranı ile NEET oranı arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı (sınırdaki) bir ilişki tespit edilmiştir.
Kabakçı Günay (2025)	BRICST Ülkeleri / Panel Veri (AMG Tahmincisi)	Reel Kişi Başı GSYİH	Ekonomik büyümenin (refah artışının) Hindistan ve Çin'de NEET oranını azalttığını, ancak diğer ülkelerde etkisinin farklılaştığını göstermiştir.
Karma (2025)	Orta ve Doğu Avrupa Ülkeleri / Panel Veri Modeli	GSYİH (Log GDP)	Ekonomik büyümenin (GSYİH) NEET oranları üzerinde negatif (azaltıcı) bir etkisi olduğunu doğrulamıştır.
Köken ve Koç (2022)	Türkiye (Düzey-2 Bölgeleri) / Mekansal Panel Veri Analizi	GSYİH Endeksi (Modelden çıkarılmış)	GSYİH endeksinin anlamsız bulunarak modelden çıkarıldığı, ancak genç işsizliği ve eğitim değişkenlerinin NEET üzerinde güçlü mekânsal etkileri olduğu saptanmıştır.
Carcillo ve ark. (2015)	OECD Ülkeleri / Tanımlayıcı Analiz	Yoksulluk (Poverty), Ekonomik Kriz Etkisi	Ekonomik krizlerin NEET oranlarını artırdığını ve NEET gençler arasındaki yoksulluk oranının (%34), genel gençlik yoksulluğundan (%19) çok daha yüksek olduğunu göstermiştir.
Mussida ve Sciulli (2023)	AB-28 / Dinamik Rastgele Etkiler Modeli	NEET Durumu, Yoksulluk Riski, Demografik Faktörler	NEET durumu ve yoksulluk arasında karşılıklı ve dinamik bir "kısır döngü" (vicious circle) olduğunu, her iki durumun da güçlü bir atalet (inertia) sergilediğini kanıtlamıştır.

Tablo 1’de özetlenen çalışmalar incelendiğinde, genel olarak ekonomik refah artışının (GSYİH büyümesi) NEET oranlarını düşürdüğü, hanehalkı yoksulluğunun ise NEET riskini artıran temel faktörlerden biri olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, literatürde Türkiye özelinde güncel bölgesel veriler kullanarak yoksulluk ve NEET arasındaki ilişkiyi, yoksulluğun dinamik yapısını (ataletini) da dikkate alan dinamik panel veri yöntemleriyle analiz eden çalışmaların oldukça sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Bu çalışma, Türkiye’nin 26 İBBS-2 bölgesi için bu dinamik ilişkiyi ampirik olarak test ederek literatürdeki bu boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.

Yöntem

Araştırmanın temel amacı, Türkiye’nin 26 İBBS-2 bölgesinde 2015-2023 yılları arasında NEET oranlarındaki değişimin yoksulluk üzerindeki etkisini ampirik olarak incelemektir. Bu doğrultuda, yoksulluğun zaman içindeki sürekliliğini (atalet) ve modeldeki olası içsellik (endogeneity) sorunlarını kontrol altına alabilmek amacıyla, analiz yöntemi olarak Arellano-Bond (1991) tarafından geliştirilen “Genelleştirilmiş Momentler Metodu” (Difference-GMM) dinamik panel veri tekniği seçilmiştir. Araştırmada kullanılan veriler, TÜİK Merkezi Dağıtım Sistemi (MEDAS) ve Eurostat veri bankalarından ikincil veri toplama tekniğiyle derlenmiştir. Ekonometrik model kurgusu; bağımlı değişkenin (yoksulluk) bir dönem gecikmeli değerini ve temel bağımsız değişken olan NEET oranının gecikmeli etkilerini analiz edecek şekilde tasarlanmıştır. Bu model çerçevesinde araştırmanın test edilecek temel hipotezleri şöyledir:

H₁: Geçmiş dönem yoksulluk düzeyi, mevcut dönem yoksulluğu üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye (atalet etkisi) sahiptir.

H₂: NEET oranındaki artış, bölgesel yoksulluk oranları üzerinde gecikmeli olarak pozitif ve anlamlı bir etki yaratmaktadır.

Araştırmanın Modeli ve Veri Seti

Bu çalışma, Türkiye’de NEET oranlarında gözlenen değişimin bölgesel yoksulluk düzeyleri üzerindeki etkisini ampirik olarak belirlemeyi amaçlamaktadır. Söz konusu etki mekanizmasını makro düzeydeki bölgesel veriler aracılığıyla ve yoksulluğun zaman içerisindeki ataletini (inertia) dikkate alarak analiz edebilmek için araştırmada nicel bir yaklaşım benimsenerek panel veri analizi yöntemi tercih edilmiştir. Bu yöntem hem zaman serisi hem de yatay kesit boyutlarını bir arada değerlendirerek, bölgesel farklılıkları kontrol etme ve değişkenler arasındaki dinamik ilişkileri daha etkin bir şekilde modelleme imkânı sunmaktadır.

Çalışmada kullanılan bölgesel yoksulluk oranları Türkiye İstatistik Kurumu Merkezi Dağıtım Sistemi (TÜİK, 2024a), NEET oranları ise Eurostat Veri Bankası (Eurostat, 2024) üzerinden temin edilmiştir. Veriler, her iki kurumun ilgili göstergeler için sunduğu en güncel bölgesel istatistik tabloları kullanılarak derlenmiştir. Çalışma, Türkiye’nin İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) Düzey 2’ye (NUTS-2) karşılık gelen 26 bölgeyi kapsamaktadır. Çalışmanın zaman boyutu, en güncel ve tutarlı verilerin bulunduğu 2015–2023 yıllarını içermektedir. Böylece, $N=26$ yatay kesit birimi ve $T=9$ zaman periyodundan oluşan dengeli bir panel veri seti oluşturulmuştur.

Değişkenler

Modelde kullanılan değişkenler, literatürdeki teorik ve ampirik bulgular temel alınarak belirlenmiştir. Modelde kullanılan değişkenlerin seçiminde, NEET statüsü ile yoksulluk arasındaki doğrudan dinamik etkileşimi ve karşılıklı ‘kısır döngü’ (vicious circle) mekanizmasını inceleyen Mussida ve Sculli (2023) çalışması takip edilmiştir. Söz konusu çalışma, yoksulluk ve NEET durumunun birbirini zaman içinde nasıl tetiklediğini ve bu ilişkinin atalet (süreklilik) yapısını ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, çalışmamızın ekonometrik modeli, bu iki temel değişken arasındaki saf ve dinamik ilişkiyi başka değişkenlerin maskeleyen etkisi olmadan gözlemleyebilmek adına parsimoni (sadelik) ilkesi çerçevesinde oluşturulmuştur.

Bağımlı Değişken (YOKSULLUK): Modelin bağımlı değişkeni, her bir NUTS-2 bölgesi için yıllık **yoksulluk oranıdır**. Bu oran, TÜİK tarafından “eşdeğer hanehalkı kullanılabilir medyan gelirinin %60’ı” olarak tanımlanan yoksulluk sınırının altında gelire sahip olan nüfusun toplam nüfusa oranını ifade etmektedir.

Bağımsız Değişken (NEET): Modelin temel bağımsız değişkeni, her bir NUTS-2 bölgesi için yıllık **NEET oranıdır**. Bu değişken, bu çalışmanın odak noktası olan 15-29 yaş grubunda ne eğitimde ne de istihdamda olan genç nüfusun, aynı yaş grubundaki toplam genç nüfusa oranını göstermektedir.

Ekonometrik Model ve Tahmin Yöntemi

NEET ve yoksulluk arasındaki ilişkinin dinamik yapısını analiz etmek amacıyla, modelde bağımlı değişkenin gecikmeli değerine yer verilmiştir. Yoksulluk olgusunun mevcut değerinin, geçmiş dönemdeki değerinden önemli ölçüde etkilendiği, yani bir atalet (süreklilik) sergilediği literatürde yaygın olarak kabul edilen bir bulgudur (Rahmani ve ark., 2024). Bu ataleti modellemek, tahminlerin tutarlılığı açısından kritik öneme sahiptir.

Modelde bağımlı değişkenin gecikmeli değerinin ($YOKSULLUK_{i,t-1}$) bir açıklayıcı değişken olarak yer alması, bu değişken ile bireysel etkilere içkin olan hata terimi (α_i) arasında bir korelasyona neden olur. Bu durum, Klasik En Küçük Kareler (EKK) tahmincisinin sapmalı ve tutarsız sonuçlar vermesine yol açar. Bu endojenlik sorununu aşmak için dinamik panel veri literatüründe Arellano ve Bond (1991) tarafından geliştirilen **Genelleştirilmiş Momentler Metodu (GMM)** tahmincisi kullanılır. Fark GMM olarak da bilinen bu yöntem, denklemin birinci farkını alarak bireysel etkileri (α_i) ortadan kaldırır ve ardından gecikmeli değişkenlerin seviye değerlerini araç değişken olarak kullanarak tutarlı tahminler elde eder. Aşağıdaki denklemde Arellano-Bond’un dinamik panel veri modeli yer almaktadır (Arellano ve Bond, 1991).

$$\gamma_{it} = \alpha\gamma_{i(t-1)} + \beta\chi_{it} + \eta_i + v_{it} \quad (i = 1, \dots, N; t = 1, \dots, T) \quad (1)$$

1 numaralı denklemde γ_{it} bağımlı değişkenin t yılındaki değerini, $\gamma_{i(t-1)}$ bağımlı değişkenin (t-1) yılındaki bir dönem gecikmeli değerini, χ bağımsız değişkeni, η_i sabit etkileri ve v_{it} ise hata terimini ifade etmektedir.

Bu çerçevede oluşturulan dinamik panel veri modeli aşağıdaki gibidir:

$$YOKSULLUK_{it} = \alpha_i + \delta YOKSULLUK_{i,t-1} + \beta NEET_{i,t-1} + \varepsilon_{it} \quad (2)$$

2 numaralı denklemde;

- i bölgeyi ($i=1,...,26$), t ise zamanı ($t=2015,...,2023$) göstermektedir.
- $YOKSULLUK_{it,i}$ bölgesinin t yılındaki yoksulluk oranını,
- $YOKSULLUK_{i,t-1}$, bağımlı değişkenin bir dönem gecikmeli değerini,
- $NEET_{i,t-1}$, NEET oranının bir dönem gecikmeli değerini,
- α_i , gözlemlenemeyen ve bölgelere özgü olan bireysel etkileri (sabit etkiler),
- ϵ_{it} ise hata terimini temsil etmektedir.

NEET oranının yoksulluk üzerindeki etkisinin hemen ortaya çıkmayabileceği, belirli bir gecikme ile gerçekleşebileceği varsayımıyla, modelde bağımsız değişkenin de bir dönem gecikmeli değeri kullanılmıştır.

Modelin Geçerliliği: Diagnostik Testler

GMM tahmincisinin ve kullanılan araç değişkenlerin geçerliliğini test etmek için bir dizi diagnostik test uygulanmıştır. Bu testler, elde edilen sonuçların güvenilirliği hakkında önemli bilgiler sunar.

Arellano-Bond Otokorelasyon Testi: Bu test, farkı alınmış hata terimlerinde otokorelasyon olup olmadığını inceler (Arellano ve Bond, 1991). GMM modelinin tutarlılığı için, birinci dereceden otokorelasyonun ($AR(1)$) varlığı beklenirken, ikinci dereceden otokorelasyonun ($AR(2)$) olmaması gerekmektedir. $AR(2)$ testinde otokorelasyon olmadığını gösteren boş hipotezin reddedilememesi, modelde otokorelasyon sorunu olmadığını gösterir. Arellano-Bond'un önerdiği otokorelasyon testinin matematiksel denklemi şu şekildedir:

$$m_2 = \frac{\hat{u}^t - 2\hat{u}^*}{\hat{u}^{1/2}} \sim N(0,1) \quad (3)$$

3 numaralı denklemde m_2 test istatistiğinin normal dağılıma uyan formunu, $\hat{u}$ farkı alınmış artıklar, $-2\hat{u}^*$ iki dönemlik gecikme nedeniyle başından kırılmış artıklar vektörünü göstermektedir.

Sargan Testi: Bu test, modelde kullanılan araç değişkenlerin geçerliliğini, yani dışsal (exogenous) olup olmadığını test eder (Sargan, 1958). Testin boş hipotezi, "araç değişkenlerin geçerli olduğu" şeklindedir. Bu hipotezin reddedilememesi (yüksek olasılık değeri), kullanılan araçların uygun olduğunu ve modelin aşırı tanımlanma sorunu yaşamadığını gösterir. Sargan testinin matematiksel denklemi aşağıdaki gibidir:

$$s = \hat{u}' Z \left(\sum_{i=1}^N Z_i' \hat{u}_i \hat{u}_i' Z_i \right)^{-1} Z' \hat{u} \quad (4)$$

4 numaralı denklemde s Sargan istatistiğini, $\hat{u}$ iki aşamalı GMM artıklarını, Z araç değişkenler matrisini göstermektedir.

Wald Testi: Bu test, modeldeki açıklayıcı değişkenlerin katsayılarının bir bütün olarak istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını test eder. Wald test istatistiğinin denklemi şu şekildedir:

$$W = \frac{(\hat{\delta} - \delta_0)^2}{\text{var}(\hat{\delta})} \quad (5)$$

5 numaralı denklemde W Wald test istatistiği olmak üzere sıfır hipotezi altında 1 serbestlik derecesine sahip asimptotik χ^2 dağılımını göstermektedir.

Bu çalışmada, dinamik yapıyı doğrudan modelleyen GMM yaklaşımı tercih edilmiştir. Çalışmanın bir sınırlılığı, modelde diğer potansiyel makroekonomik kontrol değişkenlerine (bölgesel GSYİH, eğitim seviyesi vb.) yer verilmemesidir. Bu durum, veri kısıtlarından kaynaklanmakla birlikte, gelecek çalışmalar için bir araştırma alanı olarak not edilmelidir.

Bulgular

Bu bölümde, NEET oranının yoksulluk üzerindeki etkisini analiz etmek amacıyla kurulan dinamik panel veri modelinin tahmin sonuçları sunulmakta ve yorumlanmaktadır. Arellano-Bond Fark GMM tahmincisinden elde edilen sonuçlar, diagnostik test bulgularıyla birlikte Tablo 1’de özetlenmiştir.

Tablo 2: Tanımlayıcı İstatistikler

Değişken	Gözlem	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Yoksulluk	234	10.35002	2.327103	2.2	16.1
NEET	234	24.80641	6.697229	13.2	48.3

Tablo 2, analize dâhil edilen yoksulluk oranı (bağımlı değişken) ve NEET oranı (bağımsız değişken) için 2015-2023 dönemi (26 İBBS-2 bölgesi) temel tanımlayıcı istatistiklerini sunmaktadır. Bu özet, panel veri setinin genel yapısını, değişkenlerin ortalama değerlerini, standart sapmalarını ve minimum/maksimum değerlerini göstererek veri dağılımı hakkında ön bilgi sağlamaktadır.

Tablo 3: NEET Oranının Yoksulluk Üzerine Etkisinin Dinamik Panel Veri Analizi Sonuçları

Değişken	Katsayı	Standart Hata	z-İstatistiği	Olasılık Değeri
Yoksulluk(t-1)	0.0799	0.0384	2.08	0.038
L(NEET)(t-1)	0.0396	0.0145	2.72	0.006
Sabit	8.4777	0.4359	19.45	0.000
Tanımsal Testler	Test İstatistiği	Olasılık Değeri		

Değişken	Katsayı	Standart Hata	z-İstatistiği	Olasılık Değeri
Wald Testi	18.48	0.0001		
AR(1) Testi	-3.3225	0.0009		
AR(2) Testi	0.8445	0.3984		
Sargan Testi	25.2321	0.5615		

Not: Bağımlı değişken Yoksulluk oranıdır. Gözlem sayısı 186’dır.

Kaynak: Bu tablo yazar tarafından çalışmada kullanılan veri setine dayalı olarak oluşturulmuştur.

Tablo 3, araştırmanın temel bulgularını içeren Arellano-Bond Fark GMM tahmincisinin sonuçlarını özetlemektedir. Tablo 3'te, bağımlı değişken olan yoksulluk oranı üzerinde, yoksulluğun kendi gecikmeli değerinin ($Yoksulluk(t-1)$) ve NEET oranının gecikmeli değerinin ($L(NEET)(t-1)$) katsayıları, standart hataları ve istatistiksel anlamlılık düzeyleri yer almaktadır. Ayrıca, modelin genel anlamlılığını (Wald Testi), otokorelasyon sorununu ($AR(1)$ ve $AR(2)$ Testleri) ve araç değişkenlerin geçerliliğini (Sargan Testi) kontrol eden tanısal test istatistikleri de sunulmuştur.

Modelin Anlamlılığı ve Diagnostik Test Sonuçlarının Yorumlanması

Modelin genel geçerliliği ve GMM tahmincisinin temel varsayımlarının sağlanıp sağlanmadığı bir dizi tanısal test ile incelenmiştir. Modeldeki açıklayıcı değişkenlerin katsayılarının bir bütün olarak istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını gösteren Wald testi, 0.05'ten küçük bir olasılık değerine (0.0001) sahiptir; bu durum kurulan modelin yoksulluktaki değişimi açıklamada geçerli olduğunu göstermektedir. Dinamik panel GMM tahmincilerinin tutarlılığı için kritik olan otokorelasyon varsayımları Arellano-Bond Otokorelasyon Testi ile sınanmıştır. Beklendiği gibi, farkı alınmış hata terimlerinde birinci dereceden otokorelasyon ($AR(1)$) tespit edilirken ($p=0.0009$), modelin tutarlılığı için gerekli olan ikinci dereceden otokorelasyonun ($AR(2)$) olmadığı görülmüştür ($p=0.3984$). Son olarak, modelde kullanılan araç değişkenlerin geçerliliğini ve dışsallığını test eden Sargan testinin olasılık değeri (0.5615) 0.05'ten büyük bulunmuştur; bu sonuç, aşırı tanımlama kısıtlarının sağlandığını ve araçların geçerli olduğunu teyit etmektedir. Tüm bu tanısal test sonuçları bir arada değerlendirildiğinde, kurulan dinamik panel veri modelinin istatistiksel olarak anlamlı, geçerli ve güvenilir olduğu, dolayısıyla elde edilen katsayı tahminlerinin tutarlı ve yorumlanabilir olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Katsayı Tahminlerinin Yorumlanması

Model tahmin sonuçlarına göre hem yoksulluğun gecikmeli değeri hem de NEET oranının gecikmeli değeri, istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif katsayılara sahiptir.

Yoksulluğun Sürekliliği (Ataleti): Bağımlı değişken olan yoksulluk oranının bir dönem gecikmeli değerinin ($Yoksulluk(t-1)$) katsayısı 0.0799 olarak tahmin edilmiş ve bu katsayı %5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0.038$). Bu bulgu, yoksulluğun güçlü bir atalet etkisine sahip olduğunu göstermektedir. Diğer değişkenler sabit tutulduğunda, bir önceki dönemdeki yoksulluk oranında meydana gelen 1 birimlik bir artış, mevcut dönemdeki yoksulluk oranını ortalama olarak yaklaşık 0.08 birim artırmaktadır. Bölgelerin yoksulluk düzeylerinin geçmiş yoksulluk deneyimlerinden önemli ölçüde etkilenmesi, yoksullukla mücadelenin uzun soluklu ve yapısal müdahaleler gerektirdiğini ortaya koymaktadır.

NEET Oranının Yoksulluk Üzerindeki Etkisi: Araştırmanın temel hipotezini test eden NEET oranının bir dönem gecikmeli değerinin ($NEET(t-1)$) katsayısı, 0.0396 olarak tahmin edilmiş ve bu katsayı %1 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0.006$). Bu sonuca göre, diğer tüm faktörler sabitken, bir önceki yıldaki NEET oranında meydana gelen 1 birimlik bir artış, mevcut yıldaki yoksulluk oranını ortalama olarak yaklaşık 0.04 birim artırmaktadır. Bulgular, gençlerin eğitim ve

istihdam sistemlerinin dışında kalmasının, yoksulluğu artıran önemli bir faktör olduğunu ampirik olarak kanıtlamaktadır. Etkinin bir yıl gecikmeli olarak ortaya çıkması, NEET statüsünün sonuçlarının (beceri kaybı, sosyal ağların zayıflaması, iş bulma umudunun azalması vb.) yoksulluk üzerindeki somut etkilerini göstermesinin zaman aldığını düşündürmektedir. Bu durum, NEET olmanın bireyler ve haneler üzerinde yarattığı ekonomik baskının uzun vadeli bir nitelik taşıdığını ve etkilerinin ileri dönemlerde de devam ettiğini göstermektedir.

Tartışma

Bu çalışmada, Arellano-Bond GMM tahmincisinden elde edilen bulgular, NEET oranı ile yoksulluk arasında dinamik ve pozitif yönlü bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgular, mevcut akademik literatürdeki teorik tartışmalarla ve ampirik kanıtlarla önemli ölçüde örtüşmekte ve bu tartışmalara Türkiye özelinde, bölgesel ve dinamik bir perspektif sunmaktadır.

Elde edilen ampirik bulgular, Türkiye'nin bölgesel dinamiklerinde NEET olgusu ve yoksulluk arasındaki ilişkinin salt istatistiksel bir korelasyon olmadığını; aksine belirli sosyolojik ve ekonomi-politik kuramlarla tutarlı bir yapı sergilediğini ortaya koymaktadır.

Modelde yoksulluk değişkeninin bir dönem gecikmeli katsayısının (0.08) pozitif ve anlamlı çıkması, Sosyal Dışlanma Kuramı (Social Exclusion Theory) (Silver, 1994) ve Yoksulluk Kültürü (Lewis, 1966) tartışmalarını ampirik düzeyde doğrular niteliktedir. Bu bulgu, yoksulluğun sadece geçici bir gelir yetersizliği değil, bireylerin ve bölgelerin sistemin dışına itildiği, geçmiş dönem mahrumiyetlerinin bugün belirlediği bir 'kurumsal atalet' içinde olduğunu göstermektedir. Ekonomi-politik bağlamda bu durum, mevcut refah rejiminin yoksulluğu yapısal olarak ortadan kaldırmaktan ziyade, onu düşük düzeyde bir süreklilikle yönettiği ve toplumsal eşitsizlikleri bölgeler bazında kemikleştirdiği yönündeki eleştirel yaklaşımları desteklemektedir.

NEET oranının yoksulluk üzerindeki 0.04'lük gecikmeli etkisi ise temel olarak Beşerî Sermaye Kuramı (Human Capital Theory) (Becker, 1975) ile açıklanabilmektedir. Eğitim ve istihdam süreçlerinden uzun süre kopan gençlerin sahip oldukları beceri setinin aşınması (skill erosion), literatürde 'yara izi etkisi' (scarring effect) olarak tanımlanan ve bireyin yaşam boyu kazanç potansiyelini kalıcı olarak düşüren mekanizmayı tetiklemektedir (Gregg ve Tominey, 2005). Çalışmanın bulguları, bu kuramsal mekanizmanın Türkiye'nin bölgesel yoksulluk dinamiklerinde aktif bir faktör olduğunu kanıtlamaktadır. Yani NEET statüsü, bireyi sadece mevcut gelirden mahrum bırakmamakta; aynı zamanda beşerî sermaye birikimini engelleyerek yoksulluğun zamansal olarak derinleşmesine neden olmaktadır.

Ayrıca bulgular, Parçalanmış İşgücü Piyasası Kuramı (Segmented Labor Market Theory) (Doeringer ve Piore, 1970) çerçevesinden okunduğunda; NEET gençlerin özellikle ikincil piyasalara dahi giriş yapamadığı ve sistemin tamamen dışına itildiği görülmektedir. Bu sonuçlar, yoksullukla mücadelenin sadece gelir transferi odaklı değil, gençlerin beşerî sermayesini koruyacak ve sosyal dışlanma döngüsünü kırarak yapısal müdahaleleri zorunlu kılan 'Yoksulluk Kısır Döngüsü' tezini (Bowles ve ark., 2006) ampirik olarak

tahkim etmektedir. Dolayısıyla analiz, Türkiye'deki bölgesel yoksulluğun dinamik yapısının, gençlerin üretim süreçlerinden dışlanmasıyla doğrudan beslendiğini kuramsal bir netlikle ortaya koymaktadır.

Modelimizin ilk önemli bulgusu, yoksulluğun bir dönem gecikmeli değerinin (Yoksulluk($t-1$)) 0.08 gibi pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir katsayıya sahip olmasıdır. Bu sonuç, yoksulluğun Türkiye bölgelerinde güçlü bir atalet (süreklilik) sergilediğini, yani yoksulluğun kendi kendini yeniden üreten “yoksulluk tuzağı” veya “kısır döngü” mekanizmalarına (Bölüm 1.3'te tartışıldığı gibi) sahip olduğunu ampirik olarak teyit etmektedir. Yoksulluğun bu dinamik doğası, statik modellerin bu ilişkiyi açıklamakta yetersiz kalacağını göstermekte ve çalışmamızda Arellano-Bond (1991) GMM tahmincisinin kullanılmasının metodolojik gerekliliğini doğrulamaktadır.

Çalışmanın temel katkısını oluşturan ikinci ve daha kritik bulgu, bir önceki yılın NEET oranının ($L(NEET)$ ($t-1$)) mevcut yoksulluk oranı üzerinde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı (katsayı: 0.04) bir etkiye sahip olmasıdır. Bu bulgu, gençlerin eğitim ve istihdam sistemlerinin dışına itilmesinin, toplumsal refahı doğrudan aşındıran ve yoksulluğu derinleştiren bir mekanizma olduğunu göstermektedir.

Elde edilen ampirik bulgular, Türkiye'nin İBBS-2 bölgelerinde NEET oranı ile yoksulluk arasında dinamik bir etkileşim olduğunu doğrulamaktadır. Modelden elde edilen 0.04'lük katsayı, bir önceki dönem eğitim ve istihdam dışında kalan gençlerin oranındaki artışın, takip eden dönemde bölgesel yoksulluğu istatistiksel olarak anlamlı düzeyde artırdığını kanıtlamaktadır. Bu bulgu, Amendola (2022) ve Carcillo ve ark. (2015) tarafından OECD ülkeleri için rapor edilen makro düzeydeki korelasyonun, Türkiye'nin bölgesel dinamiklerinde de nedensel bir kanal olarak işlediğine işaret etmektedir.

Ulusal literatür bağlamında; Özdemir ve arkadaşları (2026), Türkiye'de NEET olma olasılığını etkileyen faktörleri inceledikleri çalışmalarında, hanehalkı gelirinin ve ekonomik refahın NEET statüsü üzerindeki belirleyici rolüne dikkat çekmektedirler. Benzer şekilde Elitaş (2025), hanehalkı geliri ve ebeveyn eğitim düzeyinin gençlerin NEET kategorisine girme riskini doğrudan etkilediğini ampirik olarak kanıtlamıştır. Bu durum, çalışmamızda saptanan 0.08'lik yoksulluk ataletini destekler niteliktedir; yani yoksulluk, ebeveynlerden çocuklara aktarılan yapısal bir sorun olarak NEET statüsünü beslemekte, bu da bölgesel düzeyde yoksulluğun kalıcılılaşmasına neden olmaktadır.

Türkiye'nin makroekonomik dinamikleri üzerinden bir değerlendirme yapıldığında, Kabakçı Günay (2025), Türkiye'nin de dahil olduğu BRICST ülkeleri için yaptığı analizde enflasyonun NEET oranlarını artırdığını, GSYH artışının ise azalttığını saptamıştır. Çalışmamızda ulaşılan 0.04'lük NEET-yoksulluk katsayısı, Şahin ve arkadaşlarının (2023) çalışmasındaki bulgularıyla da örtüşmektedir. Şahin ve arkadaşları (2023), Türkiye'deki NEET olgusunun sadece bir istatistik olmadığını, hanehalkı üzerindeki ekonomik yükü artırarak bir ‘sebe-sonuç’ sarmalı yarattığını vurgulamaktadır. Ayrıca Şahin ve Boduroğlu (2025) tarafından gerçekleştirilen nitel araştırma, gençlerin düşük ücretler ve güvencesiz işler nedeniyle istihdamdan uzaklaştığını, bunun da yoksulluk döngüsünü kıramadığını teyit etmektedir. Bu durum, Türkiye'deki NEET sorununun sadece yerel bir kriz değil, Özer ve Suna'nın (2023) belirttiği üzere, yapısal

reformlar ve aktif işgücü politikalarıyla çözülmesi gereken sistemik bir ‘insani sermaye kaybı’ olduğunu kanıtlamaktadır.

Uluslararası literatür ile karşılaştırıldığında; çalışmamızın ampirik sonuçları küresel trendlerle uyumludur. Gunnes ve diğerlerinin (2025) kapsamlı tarama çalışması, NEET durumunun dünya genelinde sosyal dışlanma ve mental sağlık sorunlarıyla (umutsuzluk vb.) birleşerek sistemik bir yoksulluk tuzağı oluşturduğunu göstermektedir. Karma (2025) ise Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri üzerine yaptığı panel veri analizinde, Türkiye’dekine benzer şekilde, eğitim sistemleri ile işgücü piyasası arasındaki uyumsuzluğun NEET oranlarını kronik hale getirdiğini saptamıştır. Bynner ve Parsons (2002), Noh ve Lee (2017), Susanlı (2016) ise genellikle düşük hanehalkı geliri ve yapısal yoksulluğun bireylerin NEET statüsüne girme riskini nasıl artırdığına (yoksulluktan NEET’e doğru kanal) odaklanmıştır. Bu çalışmanın bulguları ise nedenselliğin diğer yönünü (NEET’ten yoksulluğa doğru kanal) ampirik olarak ortaya koymaktadır. Bu iki yönlü akış birlikte değerlendirildiğinde, gençlerin üretim süreçlerinin dışına itilmesi ile ekonomik mahrumiyetin birbirini beslediği ‘NEET-Yoksulluk Kısır Döngüsü’nün varlığına dair güçlü kanıtlar sunulmaktadır. Ayrıca, yoksulluğun kendi gecikmeli değerinin (0.08) pozitif anlamlılığı; literatürde yoksulluğun zaman içerisindeki sürekliliğini ve ‘yoksulluk tuzağı’ etkisini vurgulayan bulgularla (Ayllón, 2013; Mussida ve Sciulli, 2023) uyumlu olup, Türkiye özelinde yoksulluğun yapısal bir atalet arz ettiğini göstermektedir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, Türkiye’de 2015-2023 döneminde ne eğitimde ne de istihdamda olan (NEET) gençlerin oranındaki artışın yoksulluk üzerindeki etkisini dinamik panel veri analizi yöntemiyle incelemiştir. Analiz sonuçları, NEET ve yoksulluk olguları arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif ve dinamik bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmadan elde edilen temel çıkarımlar, yoksulluğun bölgeler düzeyinde önemli bir süreklilik arz ettiği ve bir önceki dönemin NEET oranının mevcut dönem yoksulluğunu anlamlı bir şekilde artırdığıdır. Bu sonuçlar, gençlerin eğitim ve istihdam sistemlerinin dışında kalmasının, yalnızca bireysel bir mahrumiyet durumu yaratmakla kalmayıp, aynı zamanda toplumun genel refahını tehdit eden ve yoksulluğu derinleştiren yapısal bir sorun olduğunu kanıtlamaktadır. Etkinin gecikmeli olarak ortaya çıkması, NEET statüsünün uzun vadeli ve kalıcı “yara izi etkileri” yarattığını ve bu durumun ekonomik sonuçlarının zamanla daha da belirginleştiğini göstermektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular, Türkiye’de yoksulluk ve NEET sorununun birbirinden bağımsız olmadığını, aksine birbirini besleyen yapısal bir süreklilik (atalet) arz ettiğini ortaya koymaktadır. Modelin ortaya koyduğu 0.08’lik yoksulluk ataleti katsayısı, yoksullukla mücadelenin sadece anlık sosyal yardımlarla değil, nesiller arası yoksulluk aktarımını kırarak yapısal müdahalelerle yürütülmesi gerektiğini göstermektedir. Bu bağlamda, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından yürütülen sosyal yardım programlarının, sadece hanehalkı gelirini desteklemekle kalmayıp, hanedeki gençlerin NEET statüsünden çıkarılmasını hedefleyen “şartlı eğitim ve istihdam desteklerine” dönüştürülmesi kritik bir öneme sahiptir. NEET oranının yoksulluk üzerindeki 0.04’lük gecikmeli etkisi, gençlerin sistem dışında kaldığı her yılın,

bölgesel refah kaybı olarak geri döndüğünü kanıtlamaktadır. Bu noktada, İŞKUR ve Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) eşgüdümünde, bölgesel işgücü piyasasının ihtiyaçlarına duyarlı Mesleki Eğitim Merkezlerinin (MESEM) etkinliği artırılmalıdır. Özellikle NEET oranlarının yüksek olduğu İBBS-2 bölgelerinde, gençlerin dijital yetkinliklerini artıracak “Bölgesel Yetenek Dönüşüm Ofisleri” kurulması, NEET statüsünün yarattığı “yara izi etkisini” (scarring effect) hafifletebilir. Politika yapıcıların, genç işsizliğini sadece bir istihdam sorunu olarak değil, uzun vadeli bir yoksulluk riski olarak ele alması ve yerel yönetimlerle iş birliği içinde “gençlik odaklı bölgesel kalkınma ajansları” üzerinden stratejiler geliştirmesi önerilmektedir.

Bu çalışma, bölgesel düzeyde makro bir perspektif sunsa da konunun mikro dinamiklerini anlamak için gelecek çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Gelecekte yapılacak araştırmalarda, NEET statüsüne girme nedenlerinin cinsiyet, hanehalkı yapısı ve eğitim düzeyi bazında mikro veri setleri kullanılarak analiz edilmesi, daha hedef odaklı politika tasarımlarına imkân tanıyacaktır. Ayrıca, NEET ve yoksulluk arasındaki ilişkinin nitel araştırma yöntemleriyle (derinlemesine mülakatlar vb.) desteklenmesi, gençlerin sistem dışına itilme süreçlerindeki motivasyonel ve psikolojik bariyerlerin anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

EXTENDED ABSTRACT

The Impact of NEET Rate on Poverty: Dynamic Panel Data Analysis for the 2015–2023 Period in the Case of Türkiye

*Abdullah Selim Doğan**

Introduction

The phenomenon of youth “Not in Employment, Education, or Training” (NEET) has emerged as a critical structural challenge within global social policy, signalling a profound rupture in the transition from school to work. In the Turkish context, which consistently exhibits some of the highest NEET rates among OECD nations, this issue transcends individual labour market outcomes and becomes a primary driver of regional economic disparity. Unlike traditional approaches that view poverty primarily as a determinant of youth inactivity, the current study focuses on the inverse relationship: how the persistent accumulation of NEET youth acts as a catalyst for regional poverty. Theoretically, the study is anchored in Human Capital Theory (Becker, 1975) and Social Exclusion Theory (Silver, 1994), arguing that prolonged periods of inactivity lead to a “scarring effect” that permanently diminishes lifetime earning potential and erodes the human capital necessary for regional growth. By integrating these perspectives with the “poverty culture” thesis (Lewis, 1966), the study seeks to explain the institutional inertia that fossilizes poverty across Turkey’s geographic regions.

Method

To analyse the dynamic interaction between NEET status and poverty, the study utilizes a balanced panel dataset covering 26 NUTS-2 regions in Turkey for the period 2015–2023. Data were meticulously harmonized from the Turkish Statistical Institute (TURKSTAT) and Eurostat databases. Recognizing the inherent endogeneity and the temporal dependence of poverty, the study employs the Difference-GMM (Generalized Method of Moments) estimator developed by Arellano and Bond (1991). This dynamic approach allows for the inclusion of the lagged dependent variable, thereby capturing the “inertia” effect of poverty. The analysis was conducted using Stata 16 software, and the structural validity of the model

* Asst. Prof. Dr, Yalova University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Labour Economics and Industrial Relations, Yalova, Türkiye, aselim.dogan@yalova.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-3844-3280

was rigorously tested through the Sargan over-identification test and AR(1)/AR(2) serial correlation tests. This methodological framework ensures that regional unobserved heterogeneity and the feedback loops between variables are effectively controlled, providing robust empirical evidence for the NEET-poverty nexus.

Results and Discussion

The empirical findings reveal a significant and positive relationship between past NEET experiences and current regional poverty levels. The estimated coefficient for lagged poverty (0.08) confirms the existence of poverty inertia, suggesting that regional economic hardship in Turkey is a self-reinforcing process. More importantly, the positive coefficient of the lagged NEET rate (0.04) demonstrates that youth exclusion from productive processes leads to an increase in regional poverty in subsequent periods. These results provide empirical validation for the “scarring effect”, as defined in Segmented Labor Market Theory (Doeringer & Piore, 1970). Young individuals who are disconnected from education and employment suffer from skill erosion that restricts their entry even into secondary labour markets. This dynamic contributes to a “vicious circle” where youth exclusion and economic deprivation continuously reinforce one another. The discussion suggests that Turkey’s current welfare regime, while managing poverty through income transfers, often fails to address the underlying structural barriers - particularly the gender-based inequalities and regional educational mismatches - that trap a significant portion of the youth population in permanent inactivity.

Conclusion

The study concludes that addressing the NEET crisis is a fundamental prerequisite for long-term poverty alleviation and social cohesion in Turkey. The empirical evidence suggests that passive social assistance is insufficient to break the structural links between youth inactivity and economic deprivation. Policy interventions must therefore transition toward active labour market policies (ALMPs) that prioritize the preservation of human capital. Key recommendations include the implementation of regional youth programs and the alignment of vocational training with the specific industrial demands of NUTS-2 regions. Ultimately, mitigating the NEET phenomenon is not merely an employment goal but a strategic requirement to prevent the further entrenchment of regional poverty traps and to ensure sustainable development.

Kaynakça/References

- Aktakke, N., Çolak, H., Başer, Z., Büyükavcı, S. ve Tabak, C. (2020). *Harnessing the power of youth: An analysis of youth not-in-employment, education or training (NEET) in Turkey and policies and civil society models that promote active youth engagement*. Development Analytics. Erişim Adresi: https://www.stgm.org.tr/sites/default/files/2020-11/b70f3f_f620347fb334d4e84959b0616abd2a.pdf Erişim Tarihi: 5 Mart 2026
- Amendola, S. (2022). Macro-Determinants of NEET: An ecological study at the country level of analysis for the period 1997–2020. *Youth*, 2(3), 384–390. <https://doi.org/10.3390/youth2030028>
- Arellano, M. ve Bond, S. (1991). Some tests of specification for panel data: Monte Carlo evidence and an application to employment equations. *The Review of Economic Studies*, 58(2), 277–297. <https://doi.org/10.2307/2297968>
- Arulampalam, W. (2001). Is unemployment really scarring? Effects of unemployment experiences on wages. *The Economic Journal*, 111(475), F585–F606. <https://doi.org/10.1111/1468-0297.00664>
- Assmann, M.-L. ve Broschinski, S. (2021). Mapping young NEETs across Europe: Exploring the institutional configurations promoting youth disengagement from education and employment. *Journal of Applied Youth Studies*, 4, 95–117. <https://doi.org/10.1007/s43151-021-00040-w>
- Ayllón, S. (2013). Understanding poverty persistence in Spain. *SERIEs*, 4(2), 201–233. <https://doi.org/10.1007/s13209-012-0089-4>
- Bălan, M. (2016). Economic and social consequences triggered by the NEET youth. *Knowledge Horizons - Economics*, 8(2), 80–87. http://www.orizonturi.ucdc.ro/arhiva/KHE_V8_iss2_PDF_2016/KHE_V8_iss2_13%20Mariana%20Balan.pdf
- Baykal, B. (2020). Sosyal dışlanma kaskacındaki gençler. *Emek Araştırma Dergisi*, 11(18), 97–118. <http://emekarastirma.org/uploads/dergi/2997.pdf>
- Becker, G. S. (1975). *Human capital: A theoretical and empirical analysis, with special reference to education* (2. bs.). National Bureau of Economic Research.
- Bingöl, U. (2020). The macroeconomic determinants of Neet: A panel data analysis for fragile five countries and Russia. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 18(4), 173–189. <https://doi.org/10.11611/yead.822305>
- Bowles, S., Durlauf, S. N. ve Hoff, K. (Ed.). (2006). *Poverty traps*. Princeton University Press.
- Bölükbaş, M. (2019). Türkiye’de genç işsizlik ve yoksulluk ilişkisi: Bölgeler düzeyinde bir inceleme. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 7(18), 213–233. <https://izlik.org/JA69HY54CU>
- Bruno, G. S. F., Marelli, E. ve Signorelli, M. (2014). The rise of NEET and youth unemployment in EU regions after the crisis. *Comparative Economic Studies*, 56(4), 592–615. <https://doi.org/10.1057/ces.2014.27>
- Bynner, J. ve Parsons, S. (2002). Social exclusion and the transition from school to work: The case of young people not in education, employment, or training (NEET). *Journal of Vocational Behavior*, 60(2), 289–309. <https://doi.org/10.1006/jvbe.2001.1868>
- Carcillo, S., Fernández, R., Königs, S. ve Minea, A. (2015). NEET youth in the aftermath of the crisis: Challenges and policies. *OECD Social, Employment and Migration Working Papers*, No. 164). OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/5js6363503f6-en>
- Caroleo, F. E., Rocca, A., Mazzocchi, P. ve Quintano, C. (2020). Being NEET in Europe before and after the economic crisis: An analysis of the micro and macro determinants. *Social Indicators Research*, 149, 991–1024. <https://doi.org/10.1007/s11205-020-02270-6>
- Çakmak, B. Y. ve Yiğit, B. (2022). Türkiye’de ne eğitimde ne istihdamda yer almayan genç (neet) olmak: Sistematiik literatür analizi. A. Özdemir (Ed.) *Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Seçme Yazılar-VI* (s.149-165) içinde. Değişim.
- Dayıoğlu, M. ve Kırdar, M. G. (2010). *Determinants of and trends in labor force participation of women in Turkey* (Working Paper No. 5). World Bank.
- Doeringer, P. B. ve Piore, M. J. (1970). *Internal labor markets and manpower analysis* (Rapor No. VT 012 300). Harvard University; Massachusetts Institute of Technology.

- EĞİAD. (2024). *Ne eğitimde ne istihdamda olan (NEET) gençler İzmir araştırma raporu*. EĞİAD Yayınları. Erişim adresi: <https://egiad.org.tr/uploads/neet-rapor.pdf> Erişim Tarihi: 5 Mart 2026
- Elitaş, Z. (2025). Individual and family related determinants of NEET probability: An empirical study for Türkiye. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26(1), 538–567. <https://doi.org/10.53443/anadoluibfd.1619992>
- Eurofound. (2021). *Impact of COVID-19 on young people in the EU*. Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2806/361465>
- Eurostat. (2024). Young persons neither in employment nor in education and training by NUTS 2 regions (NEET rates) [edat_lfse_22] [Veri seti]. Erişim Adresi: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/edat_lfse_22/default/table?lang=en Erişim Tarihi: 5 Mart 2026
- Eurostat. (2025). *Statistics on young people neither in employment nor in education or training*. Eurostat Statistics Explained. Erişim Adresi: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Statistics_on_young_people_neither_in_employment_nor_in_education_or_training Erişim Tarihi: 26 Mart 2026
- Fabrizio, E. ve Rocca, A. (2024). NEET status duration and socio-economic background. *Socio-Economic Planning Sciences*, 95, 101986. <https://doi.org/10.1016/j.seps.2024.101986>
- Furlong, A. (2006). Not a very NEET solution: Representing problematic labour market transitions among early school-leavers. *Work, Employment and Society*, 20(3), 553–569. <https://doi.org/10.1177/0950017006067001>
- Gregg, P. ve Tominey, E. (2005). The wage scar from male youth unemployment. *Labour Economics*, 12(4), 487–509. <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2005.05.004>
- Gunnes, M., Thaulow, K., Kaspersen, S. L., Jensen, C. ve Ose, S. O. (2025). Young adults not in education, employment, or training (NEET): A global scoping review. *BMC Public Health*, 25(1), 3394. <https://doi.org/10.1186/s12889-025-24781-y>
- Günay, B. ve Yaylagülü, Ş. (2022). *NEET gençler araştırması: NEET gençlerin insan onuruna yaraşır yaşam sürme hakkına erişimi*. Sivil Toplum Araştırmaları Derneği. Erişim Adresi: <https://www.stgm.org.tr/sites/default/files/2022-10/neet-gender-arastirmasi.pdf> Erişim Tarihi: 5 Mart 2026
- International Labour Organization. (2010). *World of work report 2010: From one crisis to the next?* International Institute for Labour Studies. Erişim Adresi: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_145259.pdf Erişim Tarihi: 26 Mart 2026
- International Labour Organization. (2013). *Global employment trends for youth 2013: A generation at risk*. International Labour Office. Erişim Adresi: https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/publication/wcms_212423.pdf Erişim Tarihi: 26 Mart 2026
- International Labour Organization. (2022). *Global employment trends for youth 2022: Investing in transforming futures for young people*. ILO. <https://doi.org/10.54394/QSMU1809>
- International Labour Organization. Department of Statistics. (2013). *Statistics of work, employment and labour underutilization : Report for discussion at the 19th International Conference of Labour Statisticians (Geneva, 2-11 October 2013)*. ILO. http://www.ilo.org/public/libdoc/ilo/2013/113Bo9_174_engl.pdf Erişim Tarihi: 26 Mart 2026
- Istance, D., Rees, G. and Williamson, H. (1994). *Young People Not In Education, Training or Employment in South Glamorgan*, Cardiff: South Glamorgan Training and Enterprise Council.
- Işık, V. (2019). Aksaray’da genç NEET sorunu ve çözüme ilişkin yerel düzeyde strateji önerileri. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 7(17), 149–170.
- Kabakçı Günay, E. (2025). Macroeconomic indicators affect the NEET: A panel data analysis for BRICST countries. *Business & Management Studies: An International Journal*, 13(1), 229–242. <https://doi.org/10.15295/bmij.v13i1.2516>
- Karamessini, M., Symeonaki, M., Stamatopoulou, G. ve Parsanoglou, D. (2019). Factors explaining youth unemployment and early job insecurity in Europe. B. Hvinden, C. Hyggen, Mi A. Schoyen ve T. Sirovátka (Eds.), *Youth unemployment and job insecurity in Europe* (ss. 45–69) içinde. Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781788118897.00009>
- Karma, E. (2025). NEET youth in central and eastern European countries: A panel model approach. *Journal of Youth Studies*, 28(9), 1458–1475. <https://doi.org/10.1080/13676261.2024.2392189>

- Kocakaya, M. E. (2023). Youth poverty and NEET in Turkey. M. E. Kocakaya ve K. Polat Subaşı (Ed.), *The poverty of disadvantaged groups in Turkey* (ss. 59–84) içinde. İdeal Kültür Yayıncılık.
- Köken, M. ve Koç, S. (2022). Türkiye’de bölgesel Neet verilerinin mekânsal panel veri analizi. *Journal of International Management Educational and Economics Perspectives*, 10(2), 113-129. <https://izlik.org/JA86CZ77PA>
- Lewis, O. (1966). The culture of poverty. *Scientific American*, 215(4), 19–25. <https://www.jstor.org/stable/24931078>
- Lőrinc, M., Ryan, L., D’Angelo, A. ve Kaye, N. (2020). De-individualising the ‘NEET problem’: An ecological systems analysis. *European Educational Research Journal*, 19(5), 412-427. <https://doi.org/10.1177/1474904119880402>
- Maguire, S. (2015). NEET, unemployed, inactive or unknown – why does it matter? *Educational Research*, 57(2), 121–132. <https://doi.org/10.1080/00131881.2015.1030850>
- Maiorano, A. ve Lese, E. (2024). Neet generation: An educational and gender issue. *International Journal of Psychoanalysis and Education: Subject, Action & Society*, 4(2), 21–38. <https://doi.org/10.32111/SAS.2024.4.2.3>
- Mussida, C. ve Sciuilli, D. (2023). Being poor and being NEET in Europe: Are these two sides of the same coin? *The Journal of Economic Inequality*, 21(2), 463-482. <https://doi.org/10.1007/s10888-022-09561-7>
- Noh, H. ve Lee, B. J. (2017). Risk factors of NEET (Not in Employment, Education or Training) in South Korea: An empirical study using panel data. *Asia Pacific Journal of Social Work and Development*, 27(1), 28–38. <https://doi.org/10.1080/02185385.2017.1289860>
- OECD. (2022). *Education at a Glance 2022: OECD Indicators*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/3197152b-en>
- OECD. (2023). *Education at a glance 2023: OECD indicators*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/e13bef63-en>
- OECD. (2024). Youth not in employment, education or training (NEET). Erişim Adresi: <https://www.oecd.org/en/data/indicators/youth-not-in-employment-education-or-training-neet.html> Erişim Tarihi: 5 Mart 2026
- OECD. (2025). *Education at a Glance 2025: OECD Indicators*. OECD Publishing. Erişim Adresi: <https://doi.org/10.1787/1cod9c79-en> Erişim Tarihi: 5 Mart 2026
- Özdemir, M. O., Metin Özcan, K. ve Üçdoğruk Birecikli, Ş. (2026). What makes Turkish youth NEET? *Journal of Youth Studies*, 29(3), 366–384. <https://doi.org/10.1080/13676261.2024.2446967>
- Özer, M. ve Suna, H. E. (2023). *Youth not in employment, education or training (NEET): Current policies and improvements in Türkiye* (Discussion Paper No. 4). TRT World Research Centre. <https://researchcentre.trtworld.com/publications/discussion-paper/young-people-who-are-neither-in-education-nor-in-employment-neet-current-policies-and-improvements-in-turkiye/>
- Rahmani, H., Groot, W. ve Rahmani, A. M. (2024). Unravelling the NEET phenomenon: A systematic literature review and meta-analysis of risk factors for youth not in education, employment, or training. *International Journal of Adolescence and Youth*, 29(1). <https://doi.org/10.1080/02673843.2024.2331576>
- Sargan, J. D. (1958). The Estimation of Economic Relationships using Instrumental Variables. *Econometrica*, 26(3), 393–415. <https://doi.org/10.2307/1907619>
- Schoon, I. ve Lyons-Amos, M. (2017). A socio-ecological model of agency: The role of psycho-social and socioeconomic resources in shaping education and employment transitions in England. *Longitudinal and Life Course Studies*, 8(1), 35–56. <https://doi.org/10.14301/llcs.v8i1.404>
- Silver, H. (1994). Social exclusion and social solidarity: Three paradigms. *International Labour Review*, 133(5-6), 531–578.
- Susanli, Z. B. (2016). Understanding the NEET in Turkey. *Eurasian Journal of Economics and Finance*, 4(2), 42–57. <https://doi.org/10.15604/ejef.2016.04.02.004>
- Şahin, L., Ersöz, H. Y., Demir, İ., Kocakaya, M. E., Akgül, O., ve Bükey, A. M. (2023). The Relationship between Cause and Effect Dimensions of Young People’s Being “Not in Education, Employment, or Training (NEET)” in Turkey. *Sustainability*, 15(21), 15274. <https://doi.org/10.3390/su152115274>
- Şahin, M. ve Boduroğlu, G. (2025). Ne Eğitimde Ne eğitimde ne istihdamda olan gençlerin (NEET) yaşam deneyimleri: Zorluklar, gereksinimler ve beklentiler. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 13(35), 54-73. <https://doi.org/10.52528/genclikarastirmalari.1485497>

- Tasci, H. M. ve Tansel, A. (2005). *Unemployment and transitions in the Turkish labor market: Evidence from individual level data* (IZA Discussion Paper No. 1663). Institute for the Study of Labor (IZA). <https://docs.iza.org/dp1663.pdf>
- Tatar, M. ve Öztürk, M. (2024). Türkiye’de NEET gençliği sorunsalına çözüm: NEET izleme merkezlerinin oluşturulması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 53, 133-152. <https://doi.org/10.52642/susbed.1405239>
- Turgut, Ö. (2023). Eğitimde ve istihdamda yer almayan gençler (NEET) psikolojik olarak daha mı kırılgan? Beliren yetişkinlik dönemi temelinde bir inceleme. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(3), 2621-2640. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.1178791>
- TÜİK. (2021). İşgücü İstatistikleri, IV. Çeyrek: Ekim - Aralık, 2021. Erişim Adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-IV.-Ceyrek-Ekim-Aralik,-2021-45643> Erişim Tarihi: 5 Mart 2026
- TÜİK. (2024a). *Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, Bölgesel Yoksulluk İstatistikleri* [Veri seti]. <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> Erişim Tarihi: 5 Mart 2026
- TÜİK. (2024b). İstatistiklerle Gençlik, 2024. Erişim Adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Genclik-2024-54077> Erişim Tarihi: 5 Mart 2026
- TÜİK. (2025). İstihdam, işsizlik ve ücret. Erişim Adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Istihdam,-Issizlik-ve-Ucret-108> Erişim Tarihi: 5 Mart 2026
- TÜİK. (2026). İşgücü İstatistikleri, 2025. Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni. Erişim Adresi: <https://veriportali.tuik.gov.tr/tr/press/57996> Erişim Tarihi: 26 Mart 2026
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2023). On ikinci kalkınma planı (2024-2028). Erişim Adresi: https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/12/On-Ikinci-Kalkinma-Plani_2024-2028_11122023.pdf Erişim Tarihi: 5 Mart 2026
- UNDP. (2025). Türkiye’de NEET Genç Kadınlar İçin Politika Önerileri. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Raporu. <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2025-05/undp-tr-gkgk-report-05302025.pdf>
- Williamson, H. (1997). Status Zero and the ‘underclass’: Some considerations. (1997). *Youth, the ‘Underclass’ and Social Exclusion*. Routledge.
- YADA Vakfı. (2021). *Türkiye’de ne eğitimde ne istihdamda (NEET) gençlerin ihtiyaçları, problemleri, gelecekte beklentileri*. Yaşama Dair Vakfı.